

pořádají v Hodoníně ve dnech 6. - 7. prosince 2018 vědecký seminář

Sociální otázka, demokracie a sociální revolta: boj o charakter (československého) státu

Vznik Československa v roce 1918 nebyl vnímán pouze jako akt národního osvobození od vlivu Vídně nebo Říma, ale také jako nastoupení cesty k vybudování společnosti solidarity; tedy k odstranění velkých sociálních rozdílů a vykořisťování. Světová válka a revoluce v Rusku přivedly k moci síly, které si vepsaly realizaci tohoto starého ideálu levice do štítu a rčení o „svítání na Východě“ mělo mnoho pozorných posluchačů také v Československu. Sociální otázka se stala vysoce konfliktním politickým tématem. V letech 1918–1920 se postupně v československé společnosti vyprofiloval tábor radikálních příznivců levicového nebo dokonce bolševického režimu, který se hlásil k leninské vizi diktatury proletariátu a byl pro její dosažení ochoten sáhnout i k násilí. Pozice radikálů byla posílena tím, že s částí jejich vizí a metod sympatizoval široký okruh příslušníků nižších společenských vrstev, často rozpolcených mezi přitažlivostí projektu národního osvobození a projektu osvobození sociálního, obvykle nerozhodných a eklekticky kombinujících myšlenky obou. Bylo otázkou, zde se levicovým radikálům tuto masu podaří strhnout na svoji stranu. Velká část dělnictva nedůvěřivě sledovala postupné posilování kapitalismu v Československu, vnímala manifestační vlastenectví buržoazie a vzývání parlamentní formy demokracie jen jako zástěrku nových forem nespravedlnosti. Část levice velmi citlivě reagovala na každé dotčení symbolů moci socialismu ve veřejném prostoru, ať už šlo o některá místa paměti dělnického hnutí (Lidový dům), osobnosti (Alois Muna) nebo zahraničně-politické aktivity republiky vůči bolševickému Rusku a podobným režimům ve střední Evropě. Ferdinand Peroutka v této souvislosti psal o „zátkách u sudu s krví“ – jakmile budou vytaženy, bylo jisté, že se rozpoutá násilí.

Jeden z nejdůležitějších střetů na tomto vysoce konfliktním poli se odehrál v prosinci 1920. Je znám jako Boj o Lidový dům, kromě Prahy se významné události odehrály zvláště na Kladně, v Oslavanech nebo v Hodoníně. Byl tento střet pokusem o bolševický převrat v Československu nebo jen chaotickým zoufalým pokusem o uvolnění tlaku sílícího československého buržoazního režimu proti levici? Šlo o mezník ve vývoji levicového myšlení nebo politické praxe u nás? Poučil se československý meziválečný režim z této události nápadně připomínající občanskou válku a snažil se získat zpět důvěru nižších vrstev obyvatelstva? Jak společenské a politické elity uvažovaly o řešení sociálních problémů a „otázky sociální“ před vypuknutím světové války, v jejím průběhu a zejména bezprostředně po jejím skončení a budování nového státu? Jaký byl postoj hlavy státu T. G. Masaryka k těmto otázkám a problémům, a to i v kontextu s jeho zásadní předválečnou prací *Otázka sociální*?

Cílem workshopu je připomenout jubileum těchto událostí (a osobnosti s nimi spjaté) a zamyslet se nad jejich významem a vývojem interpretací. Organizátoři počítají se čtyřmi tematickými bloky:

- 1) Sociální myšlení v českých zemích a střední Evropě před a po skončení I. světové války (cca 1880–1930), příspěvek T. G. Masaryka k poznání a řešení sociální otázky, vznik, význam a interpretace *Masarykovy Otázky sociální* (1898).
- 2) Boj o Lidový dům 1920 a jeho mimopražské pendanty: marxisticko-leninská interpretace událostí, meziválečné opozitní interpretace, výzkumy po roce 1989, způsoby práce s kolektivní pamětí
- 3) Marxismus-leninismus a diktatura proletariátu v československém meziválečném myšlení, aplikace ve společnosti, sociální kritika a pohledy na ideální společnost různých sociálních aktérů.
- 4) Československá sociální politika 1918–1938 jako odpověď na sovětský model společnosti; ideály a jejich naplnění.

Masarykovo muzeum v Hodoníně
Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i.
Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity
Kabinet TGM při Katedře filozofie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

Přihláška k aktivní účasti na XV. ročníku semináře
Sociální otázka, demokracie a sociální revolta:
boj o charakter (československého) státu

Uzávěrka přihlášek 30. 5. 2018

.....
Jméno a tituly:

.....
Vysílající organizace:

.....
Adresa pracoviště (bydliště), tel., e-mail:

.....
Název příspěvku:

.....
Požadované technické zabezpečení:

Žádám o ubytování na dny:

z 5. na 6. 12. 2018

ze 6. na 7. 12. 2018

Přihlášky a případné dotazy zasílejte prosím na: jemelka@mua.cas.cz

Datum:

Podpis: